

Till Ålands landsting.

Erfarenheter från den senaste tidens självstyrelsepolitiska händelser har självfallet påverkat utformningen av föreliggande framställning med förslag till ny landstingsordning (nr 15/1971). Så är bl.a. fallet med förslaget till bestämmelser om en självstyrelsepolitisk nämnd. Tillkomsten av en sådan nämnd stärker landstingets ställning i förhållande till landskapsstyrelsen och är ett steg i rätt riktning när det gäller landstingets möjligheter att ge besked i tolkningsfrågor med självstyrelsepolitiska aspekter. Vi tror att förhållandet mellan parlament och förvaltning härigenom kommer att förbättras.

Vi anser emellertid att man ännu kraftigare bör understryka vikten av att aktuella frågor, som väsentligt berör landskapets författningens rättsigheter, debatteras i landstinget, och föreslår därför att en särskild självstyrelsepolitisk överläggning regelmässigt skulle hållas i mars eller april, i likhet med exempelvis utrikesdebatten i Sverige. Vi utgår från att detta fördjupar demokratin, vilket synes nödvändigt mot bakgrunden av dagens samhällsutveckling. Dessutom skulle budgetremissen i stort sett kunna ägnas åt finansfrågorna och landstinget ges ytterligare en möjlighet att säga sin mening.

Ändringen föreslår vi införd i en ny 29 §, vilket även förutsätter omparagrafering. Landskapsstyrelsens i 33 § omnämnda redogörelse borde i konformitet härmed lämnas "i god tid före" den självstyrelsepolitiska överläggningen i stället för i början av landstinget.

I en särskild motion föreslår vi att den nya lagen om landskapsförvaltningen utformas så, att landskapsstyrelsens ledamöter skulle sitta på förtroende. Detta förutsätter också ändrad lydelse av 27 § 2 mom. och 49 § i den nya landstingsordningen. Genom att förvaltningslagen avses träda i kraft först den 1 januari 1973 medan landstingsordningen skulle tillämpas redan från den 1 november 1971 erfordras dessutom ett tillägg (2 mom.) i 74 §, för koordineringen av de båda lagarna visavi införandet av parlamentariskt ansvar för landskapsstyrelsens ledamöter.

Med hänvisning till det ovan anförda föreslår vi vördsamt att landstinget måtte införa följande ändringar och tillägg i landskapsstyrelsens förslag till landstingsordning för landskapet Åland:

27 §.

Utan hinder ----- rättigheter.

Angående sättet för anhängiggörande av förslag om yrkande på mistroendeförklaring för lantrådet och ledamot av landskapsstyrelsen stadgas i 49 §.

3 kap.

Ärendenas upptagande vid landstinget.

29 § (ny)

En gång om året, inom mars eller april månad, skall en särskild självstyrelsepolitisk överläggning hållas i frågor rörande landskaps författningsenliga rättigheter. Talmannen utsätter tidpunkt för denna överläggnings början och meddelar landstinget därom minst fem dagar i förväg.

33 §.

Landskapsstyrelsen skall i god tid före överläggningen enligt 29 § och eljest så ofta omständigheterna det föranleder lämna nämnden skriftlig redogörelse om de självstyrelsepolitiska frågor, som väsentligt kan beröra landskaps författningsenliga rättigheter.

49 §.

Yrkande om att landstinget skall förklara, att lantrådet eller ledamot av landskapsstyrelsen saknar landstingets förtroende, bör göras skriftligen och undertecknas av minst fem landstingsmän. Ärendet må icke upptagas till avgörande, förrän den som yrkandet avser beretts tillfälle att inom tre dagar efter erhållen del därav inför landstinget avgiva förklaring. Har minst sexton landstingsmän vid omröstning omfattat yrkandet, gäller det som landstingets beslut.

74 §.

Denna landstingsordning ----- ändringar.

Yrkande om att landstinget skall förklara, att ledamot av landskapsstyrelsen saknar landstingets förtroende, må icke upptagas till behandling före utgången av år 1972.

Mariehamn, den 23 mars 1971.

Thor-Alf Eliasson

Alarik Häggblom.